

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ
ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ**

Збірник наукових статей

ЛЬВІВ - 2024

УДК 37.041:811
ББК 81.2р.
А 43

*Рекомендовано Вченою радою факультету № 2 ІПФПНП ЛьвДУВС
(протокол № 3 від 13.11.2024)*

Рецензенти:

Кульчицька М.О., доцент кафедри українознавства та міжкультурної комунікації Львівського державного університету безпеки життєдіяльності кандидат філологічних наук, доцент

Андрусишин Р.М., заступник декана факультету №2 ІПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук

А 43 Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей: Збірник наукових статей / Укладач: Л.І. Кузьо. Львів: ЛьвДУВС, 2024. 139 с.

У збірнику статей висвітлено методичні та педагогічні аспекти викладання мов, спрямовані на розвиток мовної культури як важливого елементу забезпечення лінгвістичної безпеки держави. Обговорено підходи до формування ініомовної компетентності правоохоронців України з урахуванням сучасних викликів та потреб, а також міжкультурної ініомовної компетентності, яка набуває особливого значення в освітньому процесі. Значна увага приділена організації самостійної роботи студентів, впровадженню інноваційних методів та форм навчання мов. Досліджено можливості онлайн-навчання як альтернативної форми до традиційних підходів, зокрема його переваги та виклики. Окремі статті присвячено актуальним викликам і перспективам сучасного навчання мов у багатокультурному середовищі, що підкреслює важливість розуміння культурного розмаїття у процесі вивчення та використання мов.

**УДК 37.041:811
ББК 81.2р.**

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2024

формування єдиної стратегії і тактики взаємодії в професійній юридичній діяльності.

У найзагальнішому вигляді під юридичною комунікацією в юридичній практиці слід розуміти усвідомлене прагнення однієї людини за допомогою слова викликати бажання у іншої діяти, змінювати хоча б щось в будь-якій ситуації або встановити нові відносини між учасниками процесу.

Список використаних джерел

1. Макарчук В. С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн: навч. посібник. 5-е вид., доп. Київ: Атіка, 2006. 438 с.
2. Ковалинська І. Невербальна комунікація. Київ, 2014. 289 с.
3. Жаботинська С. Когнітивна лінгвістика: принципи концептуального моделювання. *Лінгвістичні студії*. Випуск 2. Черкаси: Сіяч, 1997. С. 3-11.
4. Чорнобай О. Поняття і суть комунікативної культури правника. С.87-92.
5. Kats- D., Braley K. Racial stereotypes on hundred college students. *Journal of Abnormal and Social Psychology*. 1933. Vol. 28. P. 288-289.
6. Кучеренко І.А. Офіційно-ділова комунікація: чинні вимоги і стандарти: електронний навчальний курс. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПН України, 2024. 70 с.
7. Токарська А. Комунікативна стратегія законотворчої і законодавчої діяльності. *Журнал східноєвропейського права*. №8, 2016. С.38-44.

Оксана ФЕДИШИН

(Львівський державний університет внутрішніх справ)

МОВЛЕННЄВА СПРЯМОВАНІСТЬ НА ВИЗНАЧЕННЯ КОМУНІКАТИВНОГО ПІДХОДУ ДО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Анотація. В статті мова йде про методи навчання іноземних мов, які ґрунтуються на гуманістичному підході, допомагають розкрити творчий

потенціал здобувачів вищої освіти і сприяють розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу. Методика викладання іноземних мов потребує урізноманітнення та оновлення, а саме: залучення різних методів з метою розвитку мовленнєвих і комунікативних навичок здобувачів вищої освіти. В даній статті розглядається три підходи щодо вдосконалення викладання іноземних мов професійного спрямування: комунікативний, самостійно-індивідуальний та технологічний. Всі ці три підходи відіграють важливу роль у вивченні іноземної мови.

Ключові слова: комунікативний підхід, самостійно-індивідуальний підхід, технологічний підхід.

Abstract: *The article is about methods of teaching foreign languages, which are based on a humanistic approach, help to reveal the creative potential of students of higher education and contribute to the development and self-improvement of the educational and communicative process. Methods of teaching foreign languages needs to be diversified and updated, namely, the use of different methods to in order to develop students' speech and communication skills. In this article discusses three approaches to improving foreign language teaching for professional purposes: communicative, self-directed and technological. All three approaches play an important role in learning a foreign language.*

Key words: *communicative approach, self-individual approach, technological approach.*

Сучасний стан міжнародних зв'язків України у різноманітних сферах життєдіяльності, вихід її у європейській та світовий простір, нові політичні, соціально-економічні та культурні реалії потребують певних трансформацій і у сфері освіти як важливого державного інституту, у тому числі й у галузі навчання іноземних мов. Сьогодні, як ніколи раніше, статус іноземної мови має тенденцію до постійного зростання. Серед світової спільноти вона все ширше набуває ролі засобу міжкультурного спілкування. Усе це зумовлює визначення

основних стратегічних напрямків удосконалення цілей, змісту, методів, прийомів і засобів навчання іноземної мови.

Постановка проблеми. На сучасному етапі в Україні чітко визначені орієнтири на входження в освітній та науковий простір Європи Вищими навчальними закладами України здійснено достатньо багато: перехід до ступеневої освіти, підготовку фахівців за новими напрямками, впровадження кредитно-модульної системи у структуру навчального процесу [1, с.58]. Однак серед поставлених цілей і принципів є низка таких, результативність яких неможливо стверджувати на певному етапі, оскільки їх ефективність можлива тільки після вдосконалення процесу викладання низки навчальних дисциплін. Однією з таких дисциплін є іноземна мова професійного спрямування. У центр уваги поставлено забезпечення гарантії якості вищої освіти й досконале володіння іноземними мовами здобувачами вищої освіти ВНЗ, що сприяє мобільності та збільшенню шансів на працевлаштування, ефективному міжнародному спілкуванню й доступу до інформації. Знання іноземної мови як засобу соціального спілкування є невід'ємною частиною освітнього розвитку на цьому етапі. Процес євроінтеграції вимагає високого рівня іноземної мовленнєвої компетенції, що особливо необхідна для реалізації професійної діяльності та мобільності майбутнього фахівця [1, с.157]. Випускник вищого навчального закладу повинен мати високий рівень іноземної мовленнєвої компетенції не тільки у межах професійного спрямування.

Аналіз останніх досліджень. Потреба у практичних навичках іноземної мови передбачена Програмою Міністерства науки і освіти України для випускників університетів. Це означає, що в період навчання здобувачі вищої освіти повинні оволодіти цілим комплексом мовленнєвих навичок і вмінь як основи комунікативного рівня. Сукупність мовленнєвих і комунікативних навичок необхідно розвивати у всіх видах діяльності: аудіюванні, мовленні, читанні, письмі, а також перекладі фахових текстів [1, с.277].

Мета статті. Зважаючи на вищезазначене, методика викладання іноземних мов потребує урізноманітнення та оновлення, а саме: залучення різних методів

з метою розвитку мовленнєвих і комунікативних навичок здобувачів вищої освіти. Пропонуємо розглянути три підходи щодо вдосконалення викладання іноземних мов професійного спрямування: комунікативний, самотійно-індивідуальний та технологічний [2, с.67].

Виклад основного матеріалу. Комунікативний підхід. Постійно зростаюча потреба у фахівцях, які вільно володіють іноземною мовою на професійному рівні, зумовлює процес вдосконалення викладання іноземної мови професійного спрямування. Головною метою навчання іноземної мови професійного спрямування є оволодіння мовою не лише як інформативним засобом, а й користування мовою як засобом спілкування в професійно – орієнтованих комунікативних ситуаціях майбутньої професійної діяльності. Відтак увагу зосереджують на комунікативному підході. Мовленнєва спрямованість та ситуативність формують визначення комунікативного підходу і водночас є його принципами [3, с.258]. Реалізації принципів комунікативного підходу сприяє атмосфера колективного спілкування, співпраця здобувачів вищої освіти, координування викладача, взаємодія викладача зі здобувачами вищої освіти. Все це характеризує спеціальну пізнавальну діяльність - інтерактивне навчання, метою якого є створення комфортних умов навчання. Така форма навчання передбачає перенесення акценту з навчаючої діяльності викладача на пізнавальну активність здобувача вищої освіти, що сприяє розвитку його активності, творчості, ініціативності, розвитку особистих здібностей, гнучкості. До найпопулярніших інтерактивних методів навчання іноземної мови можна віднести метод групової дискусії. Характер та атмосфера колективного обговорення проблеми створюють сприятливі умови для розвитку навичок і умінь стисло, чітко та лаконічно висловлювати свої думки, уважно вислуховувати думки інших і аргументовано відстоювати особисті погляди. Застосовуючи цей інтерактивний метод під час проведення практичних занять з іноземної мови, викладач скеровує здобувачів вищої освіти на самотійне вирішення поставленої проблеми [3, с.302].

Створення проблемних ситуацій та їх визначення сприяє розвитку креативності в пошуках спільного прийняття рішень. Так народжується дискусія – найактивніша форма мислення, переваги якої для вивчення іноземної мови беззаперечні. Навчально-пізнавальна діяльність методом групової дискусії відбувається у таких етапах: створення груп, визначення та обговорення проблеми, слухання іншого погляду, знаходження компромісу з іншими, що розвиває вміння висловлюватися іноземною мовою. Щоб підвищити ефективність застосування цього методу у процесі викладання іноземної мови професійного спрямування, пропонується розгляд актуальних проблем для майбутнього фахівця у певній сфері відповідно до напрямку ВНЗ, факультету і спеціальності [4, с.149]. Таким чином інтерактивна форма навчання особливо вагома для вивчення іноземної мови професійного спрямування, адже перебуваючи у активній діяльності, здобувач вищої освіти постійно знаходиться у мовному середовищі.

Самостійно-індивідуальний підхід. Ефективність вивчення іноземних мов значною мірою залежить від викладача як організатора навчального процесу. Самостійна навчальна діяльність є одним із компонентів внутрішньої оболонки системи підготовки здобувачів вищої освіти університетів. Самостійною навчальною діяльністю називають різноманітні види індивідуальної та пізнавальної діяльності, яка здійснюється на навчальних заняттях або поза ними за завданнями викладача, під його керівництвом, однак без його безпосередньої участі. Реалізація цих настанов вимагає від особистості, яка навчається, активної розумової праці, самостійного виконання різних видів пізнавальних завдань, застосування раніше засвоєних знань на основі педагогічного керівництва. Мотивуючи здобувачів вищої освіти до індивідуальної роботи, викладач набуває роль радника, консультанта, помічника [5, с.143]. Серед індивідуально-самостійних робіт розглянемо два типи та їхні етапи:

Проектна робота та Індивідуальне читання

1. Вибір тематики.

1. Опрацювання літератури.

2. Опрацювання літератури.
словника.

2. Оформлення термінологічного

3. Презентація/ усна доповідь.

3. Анотування тексту.

4. Оцінювання.

4. Оцінювання.

Обидва види індивідуальної діяльності застосовують викладачі нашого ВНЗ. Перевагами таких робіт є введення нових лексичних одиниць в іноземну мовленнєву компетенцію здобувачів вищої освіти та використання фахової термінології у майбутній професійній діяльності. Особливе значення має звітність про виконання індивідуальної роботи. У першому випадку – презентація проектної роботи, за допомогою якої здобувач вищої освіти поступово долає мовний бар'єр і страх перед аудиторією, розвиваючи навички говоріння. У другому випадку – анотування чи реферування тексту після опрацювання оригінальної іноземної літератури, що розвиває науковий стиль письма іноземною мовою. Оцінюючи індивідуальну роботу здобувача вищої освіти, викладач повинен пам'ятати, що виставляючи бали, він мотивує подальшу пізнавальну та науково-пошукову діяльність здобувача вищої освіти [6, с.105].

Технологічний підхід. Актуальність використання інтернет-методик у навчальному процесі пов'язана не тільки із технологічним прогресом, а й з постійним прагненням почерпнути дедалі більший обсяг інформації. Залучення таких методів у процес навчання іноземних мов поєднує інформативний та культурологічний аспекти, оскільки один із принципів викладання іноземних мов – той, який акцентує на вивченні мови в культурному контексті. Отже, Інтернет є цінний для пошуку інформації різного спрямування (географічної, історичної, соціальної, культурної, економічної та політичної), що особливо важливо для вивчення іноземних мов професійного спрямування. Спілкування за допомогою електронної пошти в Інтернеті є корисним засобом для вивчення іноземної мови в аудиторії. Електронна пошта дає змогу здобувачам вищої освіти контактувати з первинними носіями мови, яку вивчають. Застосування інтернет-методик в аудиторній діяльності здобувачів вищої освіти на

практичних заняттях з іноземної мови є джерелом їхньої додаткової мотивації завдяки розширенню мовного середовища та пізнання культури іноземної країни, а також у соціальній, професійно-академічній та практичній спрямованості такої діяльності[6, с.98].

Загалом організація практичного заняття з іноземної мови є класичною (поєднання різних видів діяльності: мовлення, аудіювання, читання, написання). Огляд наведених підходів засвідчує ефективність і практичність у застосуванні, адже створювати всі умови для ефективного оволодіння іноземними мовами. Застосування проаналізованих методів сприяє вдосконаленню процесу викладання іноземної мови професійного спрямування, однак, зважаючи на нововведення в навчальному процесі, особливу увагу варто приділити технологічному підходу, засобам його реалізації, детальнішому аналізу [5, с.358].

Висновок. Таким чином, викладачі вищих навчальних закладів повинні скористатися позитивним досвідом вітчизняних і іноземних учених і практиків щодо гуманістичного підходу у навчанні, розуміння необхідності відмовитися від авторитарних і схоластичних методів. Методи навчання іноземних мов, які ґрунтуються на гуманістичному підході, допомагають розкрити творчий потенціал здобувачів вищої освіти і сприяють розвитку та самовдосконаленню навчально-комунікативного процесу, формуванню майбутніх свідомих патріотів своєї країни, толерантних громадян світу. А це забезпечує входження України до європейського освітянського простору.

Список використаних джерел

1. Бородіна Г. І. Комунікативно-орієнтоване навчання іноземній мові у немовному вузі // Іноземні мови. 2015. № 2, -345с.
2. Національна доктрина розвитку освіти в Україні у XXI столітті // Освіта. 2012. – 347 с.

3. Ніконова Н. Т. Організація системи роботи з використанням активно-орієнтованого методу навчання // Актуальні проблеми викладання іноземних мов у вищій школі. Донецьк, 2013, - 320 с.

4. Основні засади розвитку вищої освіти в Україні в контексті Болонського процесу (Документи і матеріали 2013-2014 рр.) / За ред. В. Кременя. К., 2014, - 249 с.

5. Професійно педагогічна освіта: сучасні концептуальні моделі та тенденції розвитку: Монографія / Авт. кол. О. А. Дубасинюк, О. Є. Антинова, С. С. Вітвицька та ін. Житомир, 2016, - 405 с.

6. Сучасні проблеми лінгвістичних досліджень і методика викладання іноземних мов професійного спілкування у вищій школі: Зб. наук. пр. / Заред. В. Т. Сулима, С. Н. Денисенко. Ч. 2. Львів, 2017, - 155 с.

Богдана ЮСЬКІВ

(Львівський державний університет внутрішніх справ)

**ФУНКЦІОНУВАННЯ СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ
ЩОДО ОСУДУ АГРЕСОРА І ПІДТРИМКИ МИРУ В УМОВАХ
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (НА МАТЕРІАЛІ ПУБЛІЧНИХ
ПРОМОВ СВІТОВИХ ПОЛІТИЧНИХ ЛІДЕРІВ)**

***Анотація.** В умовах сьогодення основну увагу світової спільноти зацентовано передусім на політичному процесі в Україні. Саме тому студіювання виступів посадових осіб, зокрема, президентів, прем'єр-міністрів, політиків викликає неабия*

ку зацікавленість серед науковців. Мова завжди була і є потужним інструментом у царині міжнародної політики та дипломатії. Публічні заяви світових лідерів визначають розвиток подій на світовій арені, формують міжнародний порядок. У кризові часи вага того, що говорять політичні лідери,